

Initiatiefvoorstel aanpak drugsgebruik- en criminaliteit

Aan: de leden van de gemeenteraad van Groningen en het college van burgemeester en wethouders

Datum 1^e versie: 28-10-2022

Betreft: initiatiefvoorstel inzake:

- Een eervolle uitweg
- Uitwijkbeleid voor coffeeshops
- Intensiveren van drugscontrole

Onlangs publiceerde het KWR in opdracht van de Gemeente Groningen en op verzoek van Gemeenteraadsfractie van het CDA Groningen een ‘Rioolwateranalyse van drugsgebruik in de gemeente Groningen’ met de ondertitel ‘Rioolwater, spiegel van de samenleving’. Het spiegelbeeld dat ons rioolwater ons voorhoudt is confronterend. In een periode van slechts zeven dagen, waarin geen bijzondere evenementen en of festiviteiten plaatsvonden is het Groningse rioolwater onderzocht op een verzameling van drugsresten. De conclusies zijn alarmerend en representatief voor het alledaagse drugsgebruik in onze gemeente.

In de collegebrief aan de Gemeenteraad van 7 september 2022 schrijft het college hierover: “Uit het onderzoeksrapport komen drie opvallende zaken naar voren:

- er is sprake van (zeer) fors cocaïnegebruik in vergelijking met de andere gemeten gemeenten;
- ook het gebruik van 3- en 4-MMC is (zeer) hoog ten opzichte van de andere gemeten gemeenten;
- in Groningen wordt het meeste cannabis gebruikt van alle gemeten gemeenten.”

De resultaten van het rioolwateronderzoek laten ons zien dat Groningen een grote afzetmarkt is voor (ver)koop van drugs. De afgelopen jaren hebben we drugs en drugscriminaliteit zien groeien binnen onze gemeente en breder in Noord-Nederland. Vooral onder studenten zijn de gebruikscijfers fors toegenomen in de coronaperiode.

Het gesprek over drugs is veranderd en het gebruik is vergaand genormaliseerd. We kunnen meegaan met deze ontwikkeling, onze schouders erover ophalen en ons nestelen in een gedoogde status quo. Het alternatief is een moeilijkere positie innemen en deze maatschappelijke ontwikkeling als onwenselijk te verklaren. Deze woorden om te zetten in daden en met normering en beleid de normalisering van drugsgebruik en de overlast van drugscriminaliteit te bestrijden.

Van jong tot oud en van veelgebruiker tot incidentele liefhebber ontbreekt het ons vaak aan bewustzijn van de criminele wereld en de gezondheidsrisico’s die achter een lijntje of pilletje schuilgaan. De normen rondom drugsgebruik zijn zichtbaar verschoven en harddrugs is steeds meer tot de standaard ingrediënten van het Groningse nachtleven gaan behoren. Op een gemiddelde stapavond zouden we bijna vergeten dat het gebruik illegaal is.

Deze normalisering vormt een risico voor de volksgezondheid en een gevaar voor een veilige samenleving. Het is daarom tijd om het tij te keren. In dit initiatiefvoorstel komen we met drie voorstellen die elk op een eigen manier de normalisering van het drugsgebruik en de drugscriminaliteit in onze gemeente tegengaan.

Een eervolle uitweg

Naast een preventieve en een repressieve aanpak om de normalisering van drugsgebruik en drugscriminaliteit te verminderen is het van belang dat we in Groningen actief een helpende hand bieden aan mensen die de stap uit het criminele milieu willen zetten. Geregeld willen mensen zelf uit de drugscriminaliteit stappen. In sommige gevallen is dit lastig en vaak ook gevaarlijk. Juist bij het maken van een ingrijpende keuze waarin onzekerheid en gebrek aan perspectief een grote rol spelen kan een uitwegteam hulp bieden. Met een uitwegteam naar Amsterdams voorbeeld kunnen we mensen die uit het criminele circuit willen stappen begeleiding en ondersteuning bieden van ervaringsdeskundigen en hen nadien doorgeleiden naar andere instanties.

Vanaf het najaar beginnen we in Groningen met de inzet van twee straatcoaches. In de gemeente Amsterdam worden deze al langer en op grotere schaal ingezet. Straatcoaches herkennen straatdealers en spreken hen op een respectvolle en toegankelijke manier aan op hun gedrag. Deze straatcoaches kunnen een belangrijke link zijn tussen dealers en het uitwegteam.

Bij het opzetten van een dergelijk uitwegteam moet ook worden gekeken naar de mogelijkheden om deze in te zetten bij het signaleren en ondersteunen van jongeren die slachtoffer zijn geworden van criminele uitbuiting. Uit onderzoek blijkt dat het lastig is om slachtoffers van criminele uitbuiting te signaleren, hoewel de zorgen erover op bijvoorbeeld middelbare scholen groot zijn. Vaak gaat het om leerlingen die extra kwetsbaar zijn door bijvoorbeeld een slechte thuissituatie of gedragsproblemen. Ook voor deze jongeren kan een uitwegteam van grote waarde zijn. Het uitwegteam kan een gevoel van overzicht terugbrengen in het leven van deze kwetsbare jongeren die ondanks dat ze slachtoffer zijn geworden, vaak niet als zodanig worden behandeld.¹

Om ook individuen te bereiken die in eerste instantie geen hulp willen maar wel voor veel overlast zorgen is het wenselijk om deze onder te brengen in de Top X-aanpak. In tegenstelling tot de Eervolle Uitweg gaat het hier om hardnekkigere problematiek die enkel kan worden opgelost door intensieve samenwerking van zorg- en veiligheidspartners. Door een impuls te geven aan deze aanpak en deze uit te breiden zodat ook (jonge) drugsdealers een focuspunt worden binnen de Top X-aanpak kunnen we uiteindelijk ook het uitwegteam betrekken bij deze aanpak. Wanneer een jongere in de Top X-aanpak toch bereid is om hulp te accepteren, kan een Uitwegteam onderdeel uitmaken van een uitstroomprogramma.

Om te zorgen dat een dergelijk uitwegteam makkelijk wordt gevonden is het van belang hier op verschillende wijzen aandacht voor te vragen. Te denken valt aan de samenwerking opzoeken met scholen, horeca, politie en hulpverlenende instanties. Door een voorbeeld te nemen aan bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam en zelf te onderzoeken op welke wijze er het beste een invulling aan kan worden gegeven, kan ook in Groningen worden gestart met het bieden van een eervolle uitweg.

¹ Centrum Kinderhandel Mensenhandel: Dader of slachtoffer? Criminele uitbuiting; verkenning onder Nederlandse scholen. 2020

De Gemeenteraad van Groningen verzoekt het college:

1. Zich te informeren over de Amsterdamse inzet van een uitwegteam en een op onze gemeente toegesneden voorstel van gelijke strekking aan de Gemeenteraad voor te leggen;
2. De Top X-aanpak een impuls te geven door (jonge) drugsdealers die voor veel overlast zorgen maar geen hulp accepteren van een uitwegteam, binnen de Top X-aanpak een focuspunt te maken

Uitwijkbeleid

In dit initiatiefvoorstel richten we ons voornamelijk op het tegengaan van de normalisering van harddrugs en het bestrijden van het bijbehorende verdienmodel en het criminele circuit dat hierachter schuilgaat. Dat neemt niet weg dat softdrugs vaak als een opstap naar verdergaand gebruik wordt gezien en gebruikt. Wanneer we ons richten op de normalisering van drugsgebruik dan kunnen we niet om het ultieme visitekaartje van softdrugs heen. We zullen met actief beleid de aanzuigende werking van onze coffeeshops moeten bestrijden.

In de overtuiging dat drugsgebruik niet gestimuleerd of genormaliseerd maar gedemotiveerd moet worden, staat de huidige plaatsing van coffeeshops haaks op deze gewenste ontwikkeling. In lijn met het Nationaal Preventieakkoord en het huidige afstandscriterium is het daarom wenselijk om coffeeshops op termijn buiten het gangbare straatbeeld te brengen en enkel te gedogen op minder prominente locaties.

De huidige prominente plaatsing van verschillende coffeeshops in de binnenstad en op andere plekken in onze gemeente moet worden uitgefaseerd. Zoals tabakswaaren tegenwoordig niet meer in het zicht liggen in de supermarkten en de bijbehorende sluikreclame hierdoor wordt tegengegaan kan ook het minder zichtbaar placeren van coffeeshops de wind uit de zijlen van de normalisering van drugsgebruik halen en de begindrempel verhogen.

De vormgeving van een dergelijk uitwijkbeleid kan veelomvattend zijn. In dit voorstel vragen wij de gemeente om de beschikbare mogelijkheden hiertoe in kaart te brengen en hierbij tenminste te onderzoeken in hoeverre en op welke manieren het bestemmingsbeleid, de voorwaarden voor het verlenen van exploitatievergunningen en het instrument van het vestigen van voorkeursrechten op bedrijfspanden kunnen worden aangepast en of ingezet om de locaties van coffeeshops op termijn te verplaatsen naar locaties buiten het gangbare straatbeeld.

De gemeenteraad van Groningen spreekt uit:

Coffeeshops uit het gangbare straatbeeld van onze gemeente te willen faseren

En verzoekt het college:

1. Gestalte te geven aan een uitwijkbeleid voor coffeeshops waarmee deze op termijn uit de binnenstad en buiten het gangbare straatbeeld kunnen worden gebracht;
2. Te onderzoeken in hoeverre en op welke manieren tenminste en niet uitsluitend instrumenten zoals het bestemmingsbeleid, de voorwaarden voor het verlenen van exploitatievergunningen en het vestigen van voorkeursrechten op bedrijfspanden kunnen worden aangepast en of ingezet om de locaties van coffeeshops op termijn te verplaatsen naar locaties buiten het gangbare straatbeeld en de gemeenteraad hierover te informeren.

Intensiveren van drugscontrole

We kunnen niet blijven weggijken voor het toenemende drugsgebruik in ons Groningse nachtleven. We moeten durven ingrijpen. Voor het uitgaans- en festivalpubliek dat wil genieten van de eindeloze Groningse nachten. Voor de beveiligers, handhavers en politieagenten die door de normalisering van drugsgebruik en de groei van drugscriminaliteit voor steeds grotere uitdagingen komen te staan. Groningen kan en moet als noordelijke drugshoofdstad een duidelijke lijn trekken. Daarom komen wij met een voorstel waarmee de normalisering van drugsgebruik tijdens festivals effectief kan worden bestreden. Een zichtbare maatregel die zowel een preventieve als een repressieve werking zal hebben.

In de zoektocht naar een effectieve bestrijding van het drugsgebruik onder bezoekers is Tomorrowland enige tijd geleden begonnen met de inzet van drugshonden. Nadat bezoekers voor binnenkomst de kans hebben gekregen om meegenomen drugs achter te laten in afgesloten drugsdispensers zette de organisatie met drugshonden in op het uitfilteren van een fors deel van de niet ingeleverde drugs. Deze zichtbare maatregel met zowel een ingrijpende preventieve als een vergaande repressieve werking kunnen we ook in Groningen gebruiken om een nieuwe norm te stellen. Met de incidentele inzet van drugshonden kunnen we het drugsgebruik onder festivalpubliek bestrijden en maken we duidelijk dat dit in Groningen niet wordt gestimuleerd maar gedemotiveerd.

De gemeenteraad van Groningen verzoekt het college:

1. De mogelijkheden en de kosten van de inzet van voldoende drugshonden, op festivals waar een reële verdenking bestaat dat een groot deel van de bezoekers drugs zal gebruiken, in kaart te brengen en de gemeenteraad hierover te informeren